

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy
w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej
Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
801 12-00-02 (płatny pierwszy impuls)

Artykuł przygotowany na podstawie danych uzyskanych w badaniu przeprowadzonym przez profesor Tracie Afifi z Uniwersytetu Manitoby wraz ze współpracownikami: Jitender Sareen, Tracie O. Afifi, Natalie P. Mota, Patricia Dasiewicz, Harriet L. MacMillan and Jitender Sareen, który ukazał się w czasopiśmie Amerykańskiej Akademii Pediatrii (ang. Official Journal of The American Academy of Pediatrics).

Skrót: Żadne badania do tej pory nie analizowały w sposób wystarczający związku między karami fizycznymi, a poważnymi problemami zdrowotnymi oraz psychicznymi. W badaniach wyeliminowano czynniki „ciężkiego” krzywdzenia, których skutkiem były uszkodzenia części ciała (tj. fizycznych nadużyć, maltretowania, wykorzystywania seksualnego, przemocy psychicznej, zaniedbywania). Autorzy badania chcieli w ten sposób zyskać pewność, że zebrane dane dotyczą tylko kar fizycznych, czyli „metod wychowawczych” stosowanych przez osoby dorosłe, z użyciem siły wobec dziecka i mające na celu zdyscyplinowanie go. Karą taką jest m.in.: popychanie, klaps, uderzanie w głowę, uderzanie w rękę, „ciągnięcie za ucho”, ciągnięcie za rękę.

Profesor Tracie Afifi z Uniwersytetu Manitoby wraz ze współpracownikami przeprowadziła dwa badania, które miały na celu sprawdzenie:

Badanie I. Czy istnieje związek między doznawaniem kar fizycznych w dzieciństwie, a problemami zdrowotnymi w dorosłości?

Badanie II. Czy istnieje związek między doznawaniem kar fizycznych, a wystąpieniem zaburzeń klasyfikowanych jako zaburzenia rozwojowe, zespoły kliniczne oraz zaburzenia osobowości (m.in. zaburzenia poznawcze, schizofrenia, depresja, zaburzenia lękowe, zaburzenia odżywiania, zaburzenia snu, zaburzenia kontroli impulsu, zaburzenia przystosowania)?

Grupy badane

Badanie przeprowadzono na reprezentatywnej próbie dorosłej ludności USA w wieku powyżej 20 lat. Próba liczyła ponad 34 tysiące respondentów.

W procesie zbierania danych, zarówno w badaniu I jak i badaniu II, uwzględnione zostały informacje dotyczące: wieku, płci, dochodu, wykształcenia, stanu cywilnego, przynależności

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy
w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej
Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
801 12-00-02 (płatny pierwszy impuls)

etnicznej oraz czy u opiekunów występował problem np.: uzależnienia, choroby psychicznej, które mogły mieć wpływ na stosowanie kar fizycznych.

Wyniki

Badanie I

W analizie wyników uwzględniono występowanie schorzeń takich jak: miażdżyca naczyniowa, nadciśnienie tętnicze, choroby wątroby, cukrzyca, choroby układu sercowo – naczyniowego, choroby układu pokarmowego, zapalenie stawów, otyłość.

W badaniu tym wykazano, że dorośli, wobec których stosowano kary cielesne byli o ok. 35% bardziej podatni na choroby stawów, a o ok. 24% bardziej narażeni na otyłość. Ryzyko choroby układu sercowo-naczyniowego było wyższe o ok. 28% od respondentów wychowywanych w rodzinach, gdzie nie były stosowane takie kary. Wyniki pokazały również, że istnieje wyższe ryzyko wystąpienia pozostałych schorzeń o ponad 20% (tj. miażdżycy naczyniowej, nadciśnienia tętniczego, chorób wątroby, cukrzycy, choroby układu pokarmowego).

Badanie II

W analizie wyników uwzględniono występowanie takich zaburzeń jak: zaburzenia nastroju, zaburzenia lękowe, uzależnienie od alkoholu, narkotyków oraz niektóre z zaburzeń osobowości.

W badaniu tym wykazano, że osoby dorosłe, które doświadczały kar fizycznych, były bardziej narażone na wystąpienie większości z wyżej wymienionych zaburzeń. Wyniki pokazały, że ryzyko wystąpienia zaburzeń nastroju (w tym depresji i manii) był o 1,5 razy większe niż u osób, które nie były karcone fizycznie. Respondenci, którzy byli fizycznie karani byli również o ok. 1,6 razy bardziej skłonni do nadużywania alkoholu i o ok. 1,5 razy bardziej narażeni na nadużywanie narkotyków.

Po uwzględnieniu przez autorów zmiennych socjodemograficznych i historii rodziny, iloraz ryzyka wystąpienia zaburzenia psychicznego wyniósł ok 1.36-2.46. Co oznacza, że podatność na wystąpienie zaburzeń klinicznych i/lub rozwojowych (np.: depresji, zaburzeń nastroju, napadów paniki, fobii, zaburzeń lękowych, schizofrenii, zespołu stresu pourazowego, uzależnienia od alkoholu, narkotyków) wzrasta od 2% do 5%. Podatność na wystąpienie zaburzeń

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy
w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej
Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
801 12-00-02 (płatny pierwszy impuls)

osobowości (np.: osobowość antyspołeczna, paranoiczna, borderline, narcystyczna, unikająca, zależna, obsesyjno - kompulsywna) wzrasta natomiast od 4% do 7%.

Wnioski

Wyniki z wyżej wymienionych badań sugerują, że stosowanie kar cielesnych wobec dzieci (popychanie, uderzanie, klaps, itp.) zwiększa ryzyko wystąpienia różnych schorzeń somatycznych, zaburzeń psychicznych, zaburzeń osobowości, zaburzeń lękowych, zaburzeń nastroju, uzależnień, gdy dzieci te stają się dorosłymi.

Wyniki badań mogą znaleźć swoje wyjaśnienie w biologicznych zmianach w funkcjonowaniu tzw. osi podwzgórze – przysadka – nadnercza. Prawdopodobnie długotrwały, powtarzający się stres w okresie dziecięcym powoduje zmiany w mózgu, które utrzymują się również w życiu dorosłym. Struktura ta odpowiedzialna jest m.in. za zdolności poznawcze, język, emocje, zachowania społeczne. W tym miejscu także mają swoje źródła zaburzenia psychiczne, np.: schizofrenia, autyzm, zespoły nadpobudliwości, depresja. Nieprawidłowo funkcjonująca gospodarka hormonalna w organizmie, a także zwiększone wydzielanie hormonów m.in. stresogennym wpływa na zmniejszenie reakcji odpornościowych układu immunologicznego, co prowadzić może do zwiększenia podatności oraz podwyższenia ryzyka wystąpienia różnych chorób (np.: nadciśnienia tętniczego, chorób układu sercowo – naczyniowego, chorób układu pokarmowego, zaburzeń odżywiania).

Z badań przeprowadzonych na potrzeby kampanii: "[Bicie dzieci. Postawy i doświadczenia dorosłych Polaków](#)" w 2008 roku wynika, że 16% badanych uważa, iż kary fizyczne są dopuszczalne, a decyzja o ich stosowaniu powinna być pozostawiona rodzicom. 45% uważa, że nie powinno się bić dzieci, ale pewne sytuacje mogą usprawiedliwić takie zachowanie względem dziecka. 32%, a więc zaledwie jedna trzecia Polaków, jest zdecydowanymi przeciwnikami bicia dzieci. Podczas badania okazało się również, że 90% badanych wypowiedziało się, że zachowania wobec dziecka, takie jak bicie pasem, silne bicie ręką, uderzanie w twarz, są nieakceptowane. Osoby te uznają za konieczne w takich sytuacjach powiadomienie służb. W sytuacji jednak, gdy rodzic karci dziecko klapssem: 60% badanych przyznaje rodzicom prawo do dyscyplinowania dzieci i nie uważa, aby interwencja była potrzebna. W badaniu doświadczeń rodziców 27% respondentów zadeklarowało, że nigdy nie uderzyło swojego dziecka, 69 % skarciło klapssem, do karcenia z

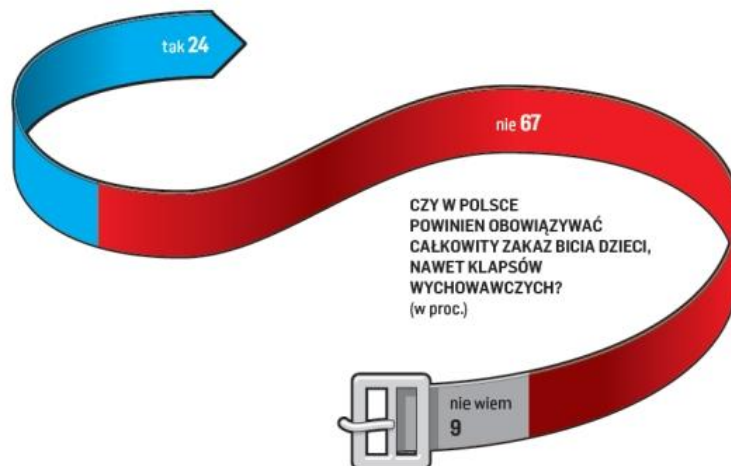
Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy
w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej
Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
801 12-00-02 (płatny pierwszy impuls)

użyciem pasa przyznało się 19% badanych, 7% z nich uderzyło swoje dziecko w twarz, a 6% badanych przyznało, że zdarzyło im się poważnie pobić dziecko, tak że doznało ono urazu fizycznego.

Dwa lata później dla gazety „Newsweek” został przeprowadzony sondaż, w którym respondenci zapytani: czy w Polsce powinien obowiązywać całkowity zakaz bicia dzieci, nawet klapsów wychowawczych?, ponad dwie trzecie badanych odpowiedziało, że czasami bicie dzieci powinno być dozwolone.

Opinia publiczna na temat stosowania kar fizycznych w Polsce (2010 rok):

Prawo opiekunów prawnych do stosowania z kar fizycznych jest obecnie zniesione w 32 krajach. Do krajów tych należy również Polska.

Na zakończenie przytoczę słowa samej autorki badań Tracie Afifi „W ogólnej populacji, istnieje przekonanie, że kary fizyczne są OK tak długo, jak jest się ciepłym, kochającym rodzicem”. Zdaniem autorki, badania te dostarczają nowych argumentów w dyskusji na temat stosowania kar cielesnych wobec dzieci. Pokazują one bowiem, że kary cielesne, wykorzystywanie seksualne, maltretowanie, zaniedbywanie, przemoc psychiczna, wyrażnie i w podobnym stopniu, zwiększają ryzyko wystąpienia objawów somatycznych, chorób somatycznych, zaburzeń psychicznych. Nie istnieją zatem wyraźne różnice w podatności i późniejszym występowaniu wyżej wymienionych chorób, zaburzeń między dorosłymi, którzy w dzieciństwie byli maltretowani, a dorosłymi którzy byli dyscyplinowani

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy
w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej
Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
801 12-00-02 (płatny pierwszy impuls)

i „wychowywani” karami fizycznymi. Niezależnie więc od intencjonalności osoby dorosłej, skutki dla rozwoju dziecka są podobne.

Opracowała: Ewelina Nęcka

Bibliografia

- 1) Jitender Sareen, Tracie O. Afifi, Natalie P. Mota, Patricia Dasiewicz, Harriet L. MacMillan.
Physical Punishment and Mental Disorders: Results From a Nationally Representative US Sample.
W: Pediatrics
- 2) Teichert M., Andersen S, *The neurobiological consequences of early stress and childhood maltreatment.* Neuroscience Beh Rev, 2003
- 3) <http://spoleczenstwo.newsweek.pl>
- 4) <http://www.amednews.com/article>